

BALCONS DEL MEDITERRANI

Del passeig de sant Antoni a la passarel·la 2018

TGN CULTURA

 AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

     APP
TGN
AGENDA

www.tarragona.cat

8

COL·LECCIÓ PASSEJADES AMB HISTÒRIA

1. **Les estàtues ens parlen**
Un recorregut per la Rambla Nova
2. **Tarragona, de la postguerra al *desarrollismo***
Un passeig per l'eixample de ponent
3. **De vitralls i mosaics**
L'obra de Santiago Padrós a Tarragona
4. **El Passeig Arqueològic**
De fortificació militar a passeig civil
5. **Petjades Republicanes**
Ruta pels espais de la Segona República a Tarragona
6. **Del modernisme al racionalisme**
Arquitectura a la Tarragona d'abans de la guerra
7. **Vestigis de la Guerra Civil a Tarragona**
8. **Balcons del Mediterrani**
Del passeig de sant Antoni a la passarel·la 2018

EDICIÓ

Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona (BHMT) / L'Arxiu

TEXTOS

Ramon Aloguín i Pallach

M. Elena Virgili Bertran

CORRECCIÓ DE TEXTOS

Jordi Drudis

DISSENY I IMPRESSIÓ

Montse Virgili · Impremta Virgili · Tarragona

FOTO COBERTA

©Nani Blasco Moya

FOTOGRAFIES

Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona (BHMT) / L'Arxiu

Centre d'Imatges de Tarragona (CIT) / L'Arxiu

Anton Roca Pentinat

Ramon Aloguín i Pallach

Nani Blasco Moya

DIPÒSIT LEGAL: T-236-2024

Foto Raymond, 1961

La denominació “*Tarragona balcón del mediterráneo*” va ser inscrita al registre de denominacions turístiques del Ministerio de Información y Turismo l’any 1966. La inscripció va suposar un reconeixement que va servir per publicitar la ciutat de cara al turisme i va esdevenir una marca de ciutat. La denominació Balcó del Mediterrani s’atribueix a Emilio Castelar (1832-1899), cap d’estat durant la Primera República Espanyola, que el va batejar en la seva visita a la ciutat l’any 1863.

Abans, però, Carles IV, en la seva estada a la ciutat el 1802, va dir que aquest era el millor balcó al mar que posseïa als seus dominis. Anteriorment, al segle XVI, Lluís Pons d’Icart ja esmenta la paraula mirador, com també es conegué l’espai durant molts anys.

El recorregut s’inicia al passeig de sant Antoni passant pel Jardí de la Reconciliació, la plaça Unesco, el passeig de les Palmeres i el balcó del mediterrani, per seguir per la baixada de Toro i les escales del Zig-Zag, finalitzant a la passarel·la 2018. Comencem el passeig per la cota 70 per acabar a la cota 0, a nivell del mar.

Jardí del General

La placeta davant del portal de sant Antoni (1737) és coneguda al segle XIX com el Jardí del Virrei. Jardí que va ser construït per ordre del comte d'Espanya durant la seva estada a Tarragona. Al centre s'aixecava la creu de pedra construïda el 1604 que va substituir la l'antiga creu gòtica. L'any 1827, el General Conde de España va embellir els jardins, conservant l'ordenació, la barana i l'estany i millorant molt la vegetació. El nom de Jardí del General s'ha mantingut fins els nostres dies, a despit de la llegendària, però sembla que certa, crueltat del militar.

El Jardí del General, convenientment tancat, va ser durant molt de temps l'únic jardí urbà públic de la ciutat, sent lloat per cronistes i escriptors. Antonio de Magriñá recorda que amb la portada d'aigua a la ciutat pels arquebisbes Santiyán i Armanyà el 1798 van començar a "... crearse huertos y formarse paseos: en el de Santa Clara, que era más estrecho que hoy, pusieron cuatro hileras de árboles; el de San Antonio, lo plantaron de paraísos....Con el agua, primer manatíal de vida, empezó a hermosearse Tarragona" (Magriñá, 1901).

L'any 1916 es va enderrocar la tanca i es recuperaren els tres graons de la base de la creu, que havia anat perdent alçada, enterrada per les successives obres d'urbanització. Durant les primeres dècades del segle XX la premsa recull sovint les queixes pel mal estat del Jardí del General.

Creu del Passeig de St. Antoni. Foto Pallejà.
BHMT/L'Arxiu

Díptic de promoció de la ciutat publicat el 1936.
BHMT/L'Arxiu

Passeig de sant Antoni abans de la urbanització. Foto Vallvé, 1945. CIT/L'Arxiu

El mes de gener de l'any 2020 la tempesta Glòria va fer caure la mèlia monumental que era al costat de la creu, possiblement el darrer dels arbres plantats un segle abans.

Passeig de sant Antoni abans de la remodelació dels anys 90. Foto Mauri, 1994. CIT/L'Arxiu

La urbanització del mur de contenció, l'escalinata de pedra, els paviments tenyits i el mur que separa l'àmbit del passeig de la calçada dels vehicles daten de l'any 1946.

El 19 de juliol de 1951 es van inaugurar la font sortidor instal·lada per la brigada municipi-

pal, que reproduïx la font dels dofins romana que es conserva al jardí de la Catedral.

L'any 1984 l'Associació d'Amics de Tarragona de Klagenfurt (Àustria) va fer donació d'un mosaic de dos metres de diàmetre, obra del ceramista Franz Kaplening, que es va instal·lar al paviment del passeig; representa una fusió dels escuts de les dues ciutats com a símbol del seu agermanament.

Inauguració dels escuts de Tarragona, Caríntia, Klagenfurt i de la Diputació de Tarragona, 1994. CIT/L'Arxiu

Paviment de formigó tenyit del Passeig de sant Antoni amb l'escut de Klagenfurt. Foto Ramon Aloguín, 2023

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona i Pretori romà

Pretori i Museu Nacional Arqueològic. Foto Ramon Aloguín, 2023

Al passeig de sant Antoni hi donen un seguit d'edificis particulars, entre els que destaca la Casa Canals. Una mica més avall, trobem dos edificis monumentals: l'imponent Museu Nacional Arqueològic i el Pretori romà o Castell del Rei, conegut popularment com Torre de Pilats.

El *Diario de Tarragona* de 10 de febrer de 1927 recorda a la secció “*hace 40 años*” (1887): “*ayer empezó el derribo del lienzo interior de la muralla contigua al Castillo de Pilatos que abre salida al Paseo de San Antonio. Como es notable el desnivel del paso de comunicación con el paseo, se proyecta constuir una cómoda escalinata*”. Escala que ha arribat als nostres dies. Uns anys més tard, el 1926, es va obrir el pas del carrer Portella a l'exterior de la muralla.

El Museu Arqueològic era un dels vells projectes que tenia la ciutat des de començament del segle XX; no serà fins el 1943 que s'aprova el projecte per construir-lo, però no s'inicia fins l'any 1948. Va ser inaugurat el 1960.

L'arquitecte Francesc Monravà Soler es va fer càrrec del projecte i de la direcció de les obres. És un edifici de façanes autoportants de pedra del Mèdol (va ser la darrera fatxada totalment de pedra edificada a la ciutat) de composició clàssica sense cap concessió a les modernitats. És remarcable la integració amb la base de la muralla romana al soterrani i a la façana exterior, així com els nombrosos detalls de composició clàssica en cornises i obertures.

La torre del Pretori romà fou castell i palau reial, per acabar essent utilitzada com a presó fins l'any 1953. És molt remarcable l'escala exterior construïda el 1987 per l'arquitecte Estanislau Roca, que permet la connexió amb l'edifici del Museu Nacional Arqueològic.

2. JARDÍ DE LA RECONCILIACIÓ

Glorieta de los Caídos Jardí de la Reconciliació

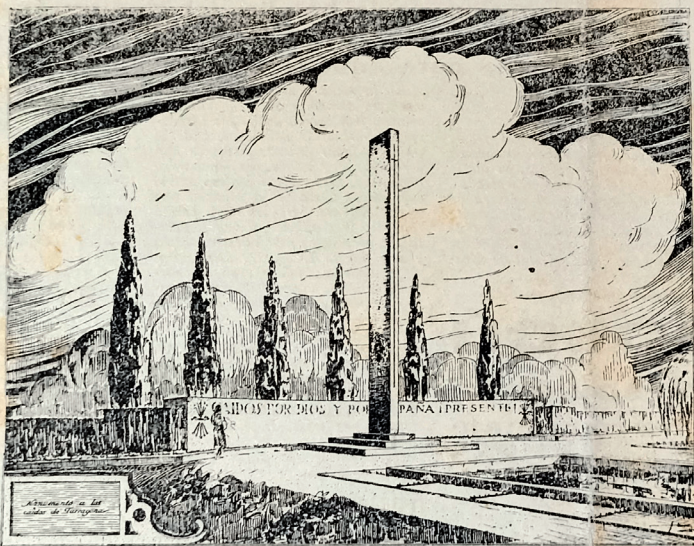
L'espai d'unió entre el passeig de sant Antoni i el passeig de les Palmeres va arribar als anys trenta del segle XX sense urbanitzar. Amb la victòria franquista i per tal de recordar als "caídos por Franco" es va urbanitzar el sector i es va construir un monument commemoratiu. Es va fer una campanya de premsa demanant la contribució econòmica dels ciutadans.

El Monumento a los Caídos de Tarragona

Un monolito de 13 metros de altura, bloque de unas 25 toneladas de peso, en un bello marco apacible que prestará esbeltez a la entrada de la capital perpetuará la memoria de los que cayeron víctimas del odio

Tarragona, capital de la provincia de su nombre, ciudad en la que tantos y tantos mártires alcanzaron la palma que el Altísimo reservó para sus más queridos es cogidos y en la que se registraron un sin número de asesinatos precisa mente por las razones de su capitalidad, que la convirtieron en el centro de las actividades rojas, todavía no tiene el monumento que perpetúe la memoria de sus mejores.

No vamos a analizar las causas que han motivado este hecho. Casi todas las poblaciones de la provincia, con más o menos modestia, han erigido su monumento obligado a los que cayeron víctimas del odio en el período sangriento de dominación marxista. En las excepciones molestas se halla Tarragona. Es doloroso constatarlo, pero es así, y lo consignamos con la

CARACTERÍSTICAS DEL MONUMENTO

Las autoridades correspondientes se han preocupado de confeccionar un proyecto de Monumento que reúna todas las características de esbeltez necesarias. Hemos te-

UN COLOFON OBLIGADO

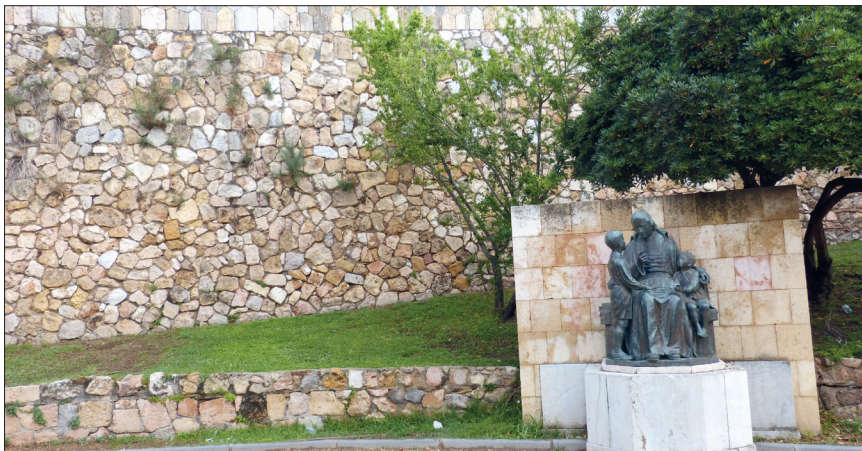
No queremos terminar aún estas breves líneas de impresión sobre el Monumento a los Caídos sin subrayar todavía la necesidad ineludible en que todos se encuentran de contribuir en rápida y

El disseny és de l'arquitecte Josep M. Monravà. Es tracta d'un monòlit de 13 metres d'alt per 1,5x0,5 metres de secció; fent de teló, un arc en cercle de 18 metres de corda i 1,5 metres d'alt, on s'hi van gravar els noms dels *caídos* amb simbologia franquista. Davant el monòlit es construí un estany amb la funció de reflectir tot el conjunt sobre la làmina d'aigua.

La *Glorieta de los Caídos* es va inaugurar el 25 de juliol de 1943, sent des d'aleshores l'escenari de les manifestacions d'adhesió al règim.

L'any 1980 es va pacificar el lloc, tot esborrant els noms dels *caídos* i canviant el nom de *Glorieta de los Caídos* per Jardí de la Reconciliació. L'any 2000 es va retirar el monòlit i es va col·locar l'escultura *Thales* de Lluís M. Saumells, davant de l'estany.

Al mateix jardí, sota el mur de contenció del passeig, es troba l'escultura de bronze dedicada a sant Joan Baptista de La Salle, obra del mateix escultor Saumells i inaugurada l'any 1953. El sant parla amb dos nens, un ben vestit i l'altre no, descalç, simbolitzant l'esperit de l'orde, que volia fer arribar a tothom l'educació, sense distincions de classe social.

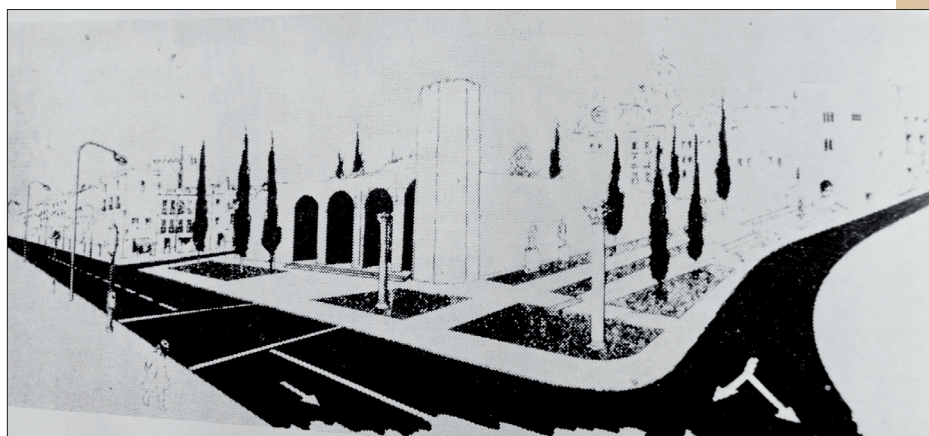

Sant Joan Baptista de la Salle. Foto Ramon Aloguin, 2023

Capçalera i voltes del circ romà

A l'altra banda del passeig de sant Antoni, després de la torre del Pretori, hi trobarem les imponents restes de la muralla romana, la torre de Carles V, i, a continuació, la muralla del segle XIV, coneguda com la *muralleta*.

Es conserven restes de les voltes sota la major part dels edificis de l'àrea urbana que era ocupada per l'edifici romà.

Pla Especial Pilats, 1977.
Situació abans del projecte i proposta de remodelació. Dibuixos d'Eloi Martínez Lanzas

En els darrers vint anys del segle passat, es va recuperar la major part de la capçalera en execució del Pla Especial Pilats, promogut per l'Ajuntament a demanda de la iniciativa ciutadana, i redactat per un grup interdisciplinari de tècnics locals: els arquitectes Ramon Aloguín i Eloi Martínez; Josep Maria Recasens com historiador, i l'arqueòleg Màrius Ferrer. Aquest planejament va fer possible expropiar o adquirir i eliminar els edificis moderns que cobrien les restes, entre les que hi havia el garatge Panadès, el cinema César i el cinema Coliseum.

La recuperació i restauració de la capçalera del circ romà, projectada per l'arquitecte italià Andrea Bruno, va canviar radicalment la fesomia de l'accés a la ciutat i va ser clau per assolir la declaració de Tarragona com a Patrimoni Mundial l'any 2000. La plaça/rotonda que connecta la Via Augusta i la Rambla Vella va ser batejada l'any 2015 amb el nom de plaça de la Unesco.

Garatge Panadès i Cinema Coliseum abans de ser enderrocats. Foto Anton Roca, 1985

Carrer de sant Hermenegild, actualment desaparegut. Foto Anton Roca, 1988

3. PASSEIG DE LES PALMERES I BALCÓ DEL MEDITERRANI

**El Mirador i passeig de Santa Clara
Passeig de Pi i Margall
Paseo Calvo Sotelo
Passeig de les Palmeres**

Des dels inicis del segle XX, el passeig, en el seu primer tram, és molt concorregut. És el passeig de la burgesia que comença a habitar l'eixample. Magriñá, l'any 1901, en fa aquesta descripció: *"... el paseo de Santa Clara, único y exclusivamente para los señores al mediodía de los domingos, hoy ya es de todos los ciudadanos... la sangre azul ya se ha evaporado y solo queda la sangre roja, que es común a la raza humana"*.

Els dos regiments de la guarnició de la ciutat, Almansa i Luchana, s'alternaven per fer-hi concerts els diumenges al migdia.

La proposta de plantar palmeres al passeig es va plantejar l'any 1901, però no serà fins deu anys més tard, el 1911, quan es va portar a terme la plantació de la varietat *Phoenix Canarienses*.

TARRAGONA.-Paseo de Pi Margall

Passeig Pi i Margall amb les palmeres i la barana del balcó amb seient de pedra. Foto Chinchilla, 1900. CIT/L'Arxiu

Passeig Sant Antoni i passeig de les Palmeres amb el solar buit on es construirà l'hotel. Ed. Fica, anys 50. Col·lecció E. Baixeras

Durant la Segona República es va batejar amb el nom de passeig Pi i Margall, nom que l'any 1939 el nou règim franquista va canviar pel de paseo Calvo Sotelo. Tot i que popularment no va deixar d'anomenar-se passeig dels Palmeres, fins i tot quan aquestes van ser arrancades per plantar altres varietats d'arbres.

Passeig Palmeres amb les tres fonts d'alumini projectades per Pere de Alejandro davant el solar buit. Foto Anton Roca, 1976

A la dècada dels anys quaranta es va portar a terme una profunda remodelació, segons el projecte de l'arquitecte municipal Josep M. Monravà i inaugurada el 1946. El pujar el nivell del paviment va desaparèixer el banc corregut de la base de la barana del balcó, les palmeres van ser substituïdes per arbres Bellaombra (*Phytolacca dioica*), i es van col·locar bancs de fusta de disseny robust.

L'any 1992 es van instal·lar un seguit de carpes per acollir espais de restauració, però importants sectors de l'opinió pública les van criticar aferrissadament i l'any 1994, davant les protestes ciutadanes, van ser retirades. El mateix 1994 es va urbanitzar de nou aixecant mig metre el terra de la part central i tornant a plantar palmeres gràcies a una campanya de recollida d'aquesta espècie de jardins privats.

De convent de Santa Clara a Hotel

El convent de Santa Clara, de les monges Clarisses, estava situat al solar que avui acull l'Hotel H10 Imperial Tàrraco, d'aquí la denominació de passeig o mirador de santa Clara. L'edifici del convent va ser destruït en la revolució de 1936 i mai més es va reconstruir. En la nomenclatura urbana encara es manté el nom de Santa Clara al carreró darrere de l'hotel.

Anunci publicat a La Vanguardia, 17.02.1963.
BHMT/L'Arxiu

La construcció de l'hotel no va estar exempta de polèmica, però superades les complexes actuacions prèvies, es va poder materialitzar i finalment es va inaugurar l'any 1963. Se'n van fer càrrec els dos arquitectes més actius del moment, Josep M. Monravà i Antoni Pujol, passant a ser l'hotel més gran i luxós de la ciutat.

Publicitat de l'Hotel Imperial Tarraco. BHMT/L'Arxiu

L'edifici, situat a partir de la cota 41, és un mirador esplèndid amb orientació sud i sud-oest. Es desplega en una suau curvatura, amb les terrasses de les habitacions tancades entre murets d'obra. El cos central, revestit de pedra de travertí, acull les suites potenciant amb encert la falsa simetria de la gran façana.

Al llarg de molt anys, va ser l'hotel de referència i lloc escollit per a les celebracions importants. Després d'una etapa de decadència, un grup hotelier el va adquirir i el va remodelar en profunditat, suprimint les habitacions de la fatxada posterior. Tornà a obrir l'any 2020.

Barana del balcó

L'arquitecte Ramon Salas i Ricomà va dissenyar la poderosa barana, una peça historicista impecable. Inicialment s'assentava damunt un banc corregut de pedra de llisós, visible encara en el primer tram, encastrat al nivell del paviment actual. Les transformacions posteriors el van fer desaparèixer. La barana, de 1890, en va substituir una altra d'anterior molt més senzilla. Són set bréndoles, la darrera més gran, el que ha donat la idea de pensar en un setmanari en què cada muntant és un dia.

Barana del balcó del mediterrani. Foto Ramon Aloguín, 2023

La vista, a quasi 40 metres sobre el nivell del mar, és extraordinària, abastant tota la rada del port des de la Punta de la Móra fins la de Salou (16 km de corda).

Rellotge de sol

L'any 1961 l'arquitecte municipal Josep M. Monravà va dissenyar l'escalinata per baixar, des del balcó del mediterrani, cap al recentment urbanitzat parc del Miracle i l'Amfiteatre.

L'escalinata, de tres trams, disposa d'un replà ampli amb un banc perimetral i un rellotge de sol al centre. Els paviments, els graons, el banc i el rellotge són de pedra de llisós.

El rellotge està disposat en una llosa circular, damunt d'un tronc de carreus, a manera de taula. Les hores són gravades amb números romans. El gnòmon és de bronze, amb un treball afinat a les vores i repicat al mig.

S'hi pot llegir la inscripció llatina:

SOLEM DETEXITEQUE SOL HIC SI MANES
TARRAGONIS VRIT AMOR

L'epigrama escrit per Joaquim Icart i Leonila (1910-1997) es pot traduir per: "Sol, si tu et quedes (projectes l'ombra) aquí, Tarragona s'encén d'amor"

Rellotge de sol. Foto Tarragona renaciente, 1965

Nen de l'oca

Escultura de marbre blanc que representa un tema del món clàssic hel·lenístic, la lluita del nen amb l'oca.

L'escultura original de fang cuit va ser obra de l'escultor Josep Pujol i Montané, i es va inaugurar el 1946 juntament amb les obres de l'aleshores paseo de Calvo

Nen de l'oca. Foto Ramon Aloguín, 2023

Model romà del nen de l'oca.
Col·lecció Torlonia, Roma. Foto Ramon Aloguín

Sotelo. Dos anys més tard a causa d'un acte vandàlic protagonitzat pels tripulants d'un vaixell anglès, l'escultura es va malmetre. L'Ajuntament encarregà una nova peça a l'escultor Ignasi Pallàs, que la realitzà en tres mesos a partir del model original. El conjunt pesa gairebé cent quilos i es va inaugurar la nit de reis del 1949.

És un model que trobem representat de manera similar a banda i banda del frontó de l'edifici de l'ajuntament a la plaça de la Font. I també es trobava a les fonts simètriques de l'entrada principal de l'edifici de la Tabacalera al passeig de la Independència.

Monument a Roger de Llúria

El monument a Roger de Llúria (1250-1305) s'inicià amb una fastuosa cerimònia de col·locació de la primera pedra el dia de sant Magí, el 19 d'agost de 1889. El pedestal va ser dissenyat per l'arquitecte Ramon Salas Ricomà (1848-1926), amb l'estil propi de l'època i amb una potència proporcionada al caràcter del monument. L'estàtua es va col·locar dalt del pedestal el 24 de desembre. La pedra de la base és llisós, mentre que el tronc i els detalls escultòrics són de pedra de Vinaixa.

L'escultura de 3,3 metres d'altura és obra de Fèlix Ferrer Galceran (1843-1912), fou modelada i fosa a Roma, on residia l'artista, becat per la Diputació. L'obra va navegar des de Civitavecchia a Tarragona, on arribà el 24 de febrer de 1889.

Restauració de l'escultura de Roger de Llúria. Foto Anton Roca, 1985

Roger de Llúria. Foto Anton Roca, 1985

L'escultura va generar polèmica per la seva ubicació primer, i per la seva orientació d'esquena al mar.

L'any 1985, el dia 15 d'octubre, es va desmuntar l'escultura per ser restaurada, treballs que van durar dos mesos. L'any 1989, en complir-se el primer centenari del monument, l'Ajuntament va col·locar una passarel·la immensa, per tal que els ciutadans tinguessin la mateixa visió de la ciutat que té l'escultura.

Bastida per commemorar el centenari de Roger de Llúria. Autor desconegut, 1989. BHMT/L'Arxiu

4. DEL BALCÓ AL MAR: BAIXADA DE TORO I PASSSAREL·LA 2018

Baixada de Toro
Paseo de España
Avenida de Castelar
Baixada de Toro

Baixada de Toro sense edificar. Foto Anton Roca, 1978

El 1883 es va procedir a l'enderroc del baluard de Cervantes o de Toro. El nom popular de Toro es deu al militar Tomàs de los Santos Toro, Conde de Arjelejo, brigadier de les forces filipistes que van ocupar la ciutat durant la guerra de Successió.

La baixada de Toro es va urbanitzar el 1874 per les Obres del Port, segons el projecte de l'enginyer Luis Corsini. Les escales i la barana de pedra van ser pagades per la corporació municipal el 1890.

En fer-se l'aparcament soterrani de la Rambla Nova (inaugurat el 23 de març de 2003), es va obrir una enorme trinxera per poder donar sortida als cotxes, que va afectar les escales.

Els graons de pedra de llisós es van desmuntar i numerar, i un cop acabades les obres del túnel es van tornar al seu lloc.

Escales del zig-zag

Escala seguint el mur de contenció. Foto Ramon Aloguín, 2023

Les escales i la rampa del zig-zag són un exemple clar de la urbanització que va seguir a l'excavació de la pedrera on actualment hi ha el pàrquing i el Palau de Congressos. A diferència d'altres escales, com les del carrer de la Pau, no es van bastir alhora que es feia el buidat de la roca, sinó que són una construcció posterior que engloba la rampa per vehicles de doble tomb en zig-zag i, a l'exterior, les escales per vianants. Tenen 72 graons de panot de formigó i salven un desnivell de menys de 12 metres. El projecte data de l'any 1890 i es obra de l'enginyer Luis Corsini.

Passarel·la 2018

La connexió del balcó amb el nivell del mar ha estat plantejada diverses vegades. A finals del segle XIX, l'arquitecte Ramon Salas dissenyà una escalinata sumptuària que, salvant la via del tren, assolia la platja del Miracle. L'any 1917, l'enginyer barceloní Brull va proposar un ascensor de peatge, que no comptava amb un estudi econòmic solvent, fent recular al promotor.

A la dècada dels anys noranta del segle XX es presenten per part de l'Ajuntament i del Port diversos projectes de connexió de la ciutat amb el mar, com el de Ricardo Pédigo i Tomás Rodríguez, el de l'enginyer José Antonio Fernández Ordóñez, que va projectar un ascensor panoràmic, o el projecte de l'arquitecte Ricardo Bofill el 2003, del qual se'n va fer una exposició pública a la Rambla.

No serà fins l'any 2016 que s'inicien les obres, finançades pel Port de Tarragona, d'una passarel·la amb tres rampes i un pont sobre les vies del tren. Construïda per Vias y Comunicaciones SA, té 300 metres de longitud per salvar una alçada de 17. Incorpora dos ascensors al costat de mar per superar un desnivell de 8 metres entre la cota del passeig marítim i el creuament de les vies del tren. La plataforma construïda íntegrament amb un tauler d'acer i formigó se suporta sobre pilars cilíndrics de formigó armat.

La passarel·la que uneix el balcó del Mediterrani i el mar es va inaugurar el 21 de juny de 2018.

Projecte de passarel·la

BIBLIOGRAFIA

- Aloguín, Ramon; Virgili, M. Elena. *Les estàtues ens parlen*. Tarragona, 2018
- Aloguín i Pallach, Ramon. *Les escales del mar*. Tarragona, 2018
- Magriñá, Antonio de. *Tarragona en el siglo XIX*. Tarragona, 1901
- Monravà, José Maria. *Tarragona renaciente*. Tarragona, 1961
- Escoda, Coia; Ballester, Lluís. *El naixement dels barris del port*. Tarragona, 2005

BALCONS DEL MEDITERRANI

- 1- Passeig de sant Antoni
- 2- Jardí de la Reconciliació
- 3- Passeig de les Palmeres i
Balcó del Mediterrani
- 4- Baixada del Toro i
Passarel·la 2018

BHMT

BIBLIOTECA HEMEROTECA
MUNICIPAL DE TARRAGONA

www.tarragona.cat